

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Het recht op vrije artsenukeuze binnen het Nederlandse gezondheidsstelsel

Wallage, B.

Citation

Wallage, B. (2022, July 5). *Het recht op vrije artsenukeuze binnen het Nederlandse gezondheidsstelsel*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3421569>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3421569>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Het recht op vrije artskeuze binnen
het Nederlandse zorgstelsel

Bastiaan Wallage

Het recht op vrije artsenukeuze binnen het Nederlandse zorgstelsel

Proefschrift

ter verkrijging van

de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,

op gezag van Rector Magnificus prof. dr. ir. drs. H. Bijl,

volgens het besluit van het College voor Promoties

te verdedigen op dinsdag 5 juli 2022

klokke 13.45 uur

door: Bastiaan Wallage

Promotor: Prof. mr. dr. A.C. Hendriks

Copromotor: Mr. dr. W.I. Koelewijn

Promotiecommissie:

Prof. mr. T. Barkhuysen

Prof. mr. G. Boogaard

Mr. dr. drs. M. Sombroek-van Doorm

Prof. dr. M.C. de Vries

Prof. dr. J. Legemaate (Universiteit van Amsterdam)

Prof. mr. dr. J.G. Sijmons (Universiteit Utrecht)

Prof. dr. B.C.A. Toebes (Rijksuniversiteit Groningen)

© B. Wallage, 2022.

Deze uitgave werd verzorgd door Berghauser Pont Publishing.

Voor Dagmar en Seth

Inhoud

Hoofdstuk 1:

Inleiding	1
De geschiedenis van het recht op vrije artsenkeuze: ‘de ontwikkeling van artsenbelang naar een patiëntenrecht’	1
Het recht op vrije artsenkeuze: een grondrecht?	4
De Nederlandse constitutie	6
Het onderscheid tussen negatieve en positieve verplichtingen	6
Het belang van het recht op vrije artsenkeuze voor de patiënt	7
Het onderscheid tussen de (solistische) hulpverlener en de (zorg)aanbieder	8
Doel en reikwijdte van het onderzoek	9
Onderzoeksvragen	9
Onderzoeksmethoden en terminologie	9
Beperkingen	10
Indeling van het proefschrift	12

DEEL A: HET RECHT OP VRIJE ARTSENKEUZE: EEN GRONDRECHT?

Hoofdstuk 2:

Vrije artsenkeuze: een onderdeel van de Nederlandse constitutie?	17
Inleiding	17
Vraagstelling	18
Een definitiebepaling	19
Vrije artsenkeuze binnen de Nederlandse constitutie	20
Vrije artsenkeuze: de verplichtingen van de overheid en de zorgverzekeraars	30
Conclusie	34

DEEL B: DE GEVOLGEN VAN HET RECHT OP VRIJE ARTSENKEUZE VOOR HET NEDERLANDSE GEZONDHEIDSSTELSEL

Hoofdstuk 3:

Afbakeningsgeschillen in de gezondheidszorg: ‘van het kastje naar de muur?’	39
Inleiding	39
De stelselwetten	41
Van het kastje naar de muur?	48
De rechtspraktijk	49
De positie van het CIZ	51
Conclusie en aanbeveling	54

Hoofdstuk 4: De Zorgverzekeringswet

De Staat waarborgt het recht op vrije artskeuze onvoldoende	55
Inleiding	55
De zorgverzekeringsmarkt en het recht op vrije artskeuze	56
De uitspraak van de Hoge Raad van 7 juni 2019	59
Artikel 13 lid 1 Zvw: een schending van het recht op vrije artskeuze?	61
Conclusie en aanbeveling	63

Hoofdstuk 5:

De informatieverplichting van de zorgaanbieder: een wettelijke verplichting?	67
Inleiding	67
De informatieplicht op grond van de geneeskundig behandelingsovereenkomst	67
De informatieplicht op grond van de Wet marktordening gezondheidszorg	69
De informatieplicht volgens de NZa	70
Conclusie	72

Hoofdstuk 6: het sociaal domein

Vrije aanbiederskeuze binnen het sociaal domein: een vergelijking met het hinderpaalcriterium	75
Vrije aanbiederskeuze binnen het sociaal domein	76
Het pgb: zorgverlening door een niet-gecontracteerde aanbieder	77
De hoogte van het pgb – een vergelijking met het hinderpaalcriterium	80
Conclusie	86

Hoofdstuk 7: De Wet langdurige zorg

Het recht op vrije aanbiederskeuze binnen de Wet langdurige zorg	89
Het keuzerecht van de cliënt	90
Keuzevrijheid binnen de langdurige zorg	91
Een vergelijking met de Zorgverzekeringswet	94
Een vergelijking met het sociaal domein	98
Een inbreuk op het zelfbeschikkingsrecht?	99
Slotbeschouwing en aanbevelingen	102

DEEL C: HET RECHT OP VRIJE ARTSENKEUZE BIJ GEDWONGEN ZORG

Hoofdstuk 8:

Het recht op vrije artskenkeuze bij gedwongen zorg: 'kiezen zonder keuze?'	107
Het zelfbeschikkingsrecht en gedwongen zorg	109
Het recht op vrije artskenkeuze bij gedwongen zorg	111
Keuzevrijheid op grond van de Wvvgz en de Wzd	113
Een inbreuk op het zelfbeschikkingsrecht	116
Conclusie en aanbevelingen	120

Hoofdstuk 9:

Actualiteiten	123
---------------	-----

Hoofdstuk 10:

Conclusies en aanbevelingen	129
Introductie	129
Het belang van het recht op vrije artskenkeuze	130

Addendum:

Samenvatting	145
Literatuurlijst	151
Afkortingen	169
Summary (Engelse samenvatting)	170
Curriculum vitae	175

